

Inbreng ABP rondetafelgesprek knelpunten in de opschaling van de defensie-industrie

Ingebracht door Harmen van Wijnen, voorzitter uitvoerend bestuur van ABP, in het rondetafelgesprek van de vaste commissie voor Defensie van de Tweede Kamer over knelpunten in de opschaling van de defensie-industrie, 12 juni 2024

Graag wil ik beginnen met het bedanken van de leden van de commissie voor de uitnodiging om deel te nemen aan dit rondetafelgesprek. Nadat de Russische Federatie in februari 2022 Oekraïne binnenviel en er dus opnieuw een grootschalige oorlog plaatsvindt op Europese bodem, is het maatschappelijke sentiment ten aanzien van defensie en de noodzakelijk geachte investeringen daarin flink veranderd.

Nederlandse beroepsmilitairen hebben sinds jaar en dag een eigen pensioenregeling bij ABP. De Nederlandse defensie vormt dus voor een belangrijk deel onze directe achterban. De maatschappelijke rol van institutionele belegger namens drie miljoen deelnemers voelt ABP in de kwestie van het willen en kunnen opschalen van de defensie-industrie zoals u kunt begrijpen nog meer dan anders. Tegelijk betekent dat niet dat ABP een als het ware ongeschreven cheque kan uitschrijven.

In mijn inbreng zal ik ingaan op wat voor ons de grenzen zijn, vervolgens ga ik in op wat er wel kan en sluit af met enkele observaties over het opschalen van de defensie-industrie.

Grenzen aan beleggen in de defensie-industrie door ABP

ABP en veel pensioenfondsen sluiten bedrijven uit die betrokken zijn bij de productie van controversiële wapens. Dit zijn wapens die doorgaans geen onderscheid maken tussen burgers en militairen en een buitenproportionele humanitaire impact hebben, vaak nog lang na het gebruik ervan. We beroepen ons bij deze uitsluiting op internationale conventies die de uitbanning van dergelijke wapens beogen, zoals de Ottawa Convention (ter uitbanning van antipersoonsmijnen) en Chemical Weapons Convention (ter uitbanning van chemische wapens). Veel van dergelijke conventies zijn door Nederland geratificeerd. ABP belegt ook niet in bedrijven die betrokken zijn bij de productie van (belangrijke onderdelen/ kerncomponenten) kernwapens. We beroepen ons daarbij ook op het Non-Proliferatieverdrag (NPV). In Nederland is het financiële instellingen verder niet toegestaan om te beleggen in producenten van clusterprojectielen (Art. 21a Besluit marktmisbruik juncto art. 5:68 Wft).

Wanneer de VN-Veiligheidsraad of de Europese Unie een land straft met een bindend wapenembargo, beleggen we niet langer in staatsleningen van dat land.

Dit is een hele lijst, maar ik verzeker u dat er behoorlijk wat mogelijkheden over blijven.

Beleggen in de defensie-industrie door ABP

ABP belegt al sinds jaar en dag voor honderden miljoenen in de defensie-industrie. Afhankelijk van welke definitie wordt gehanteerd, belegt ABP tussen de 400 miljoen en 2 miljard Euro in bedrijven die een bijdrage leveren aan de defensie-industrie. Deze beleggingen moeten wel aan bepaalde voorwaarden voldoen voordat we in deze bedrijven kunnen beleggen. Als pensioenfonds voor medewerkers van o.a. defensie realiseren wij ons dat het belangrijk is dat zij over de middelen beschikken om hun taken te kunnen uitvoeren op het gebied van veiligheid, ordehandhaving en internationale veiligheidsmissies.

ABP kan dan ook beleggen in de defensie-industrie en in bedrijven die betrokken zijn bij de productie van wapens, waarvoor geen internationaal verbod geldt.

ABP belegt zowel in de publieke markt (aandelen en bedrijfsobligaties) als in de private markt (vastrentend, infrastructuur, vastgoed en Private Equity). We beleggen doorgaans op de kapitaalmarkt in bedrijven die het kapitaal van beleggers aanwenden voor het doen van investering, en als groot fonds beleggen we ook op de private markt. Via deze weg belegt ABP dus ook in bedrijven uit de defensie-industrie, zolang dit in lijn is met het beleggingsbeleid.

Uiteindelijk is het de verantwoordelijkheid van het bestuur van een pensioenfonds om in het beleggingsbeleid de juiste afwegingen te maken tussen rendement, risico, kosten en duurzaam en verantwoord in het belang van alle deelnemers.

Ten slotte, v.w.b. het opschalen defensie-industrie

- Allereerst is duidelijk dat de productie capaciteit van de defensie-industrie niet toeneemt, alleen maar omdat er meer belangstellenden zijn voor reeds uitgegeven aandelen door bedrijven actief in de defensie-industrie. Het moet gaan om uitbreiding van productie, opschalingen/of financieringsbehoefte. Echter, pensioenfondsen, waaronder ABP, zijn niet de afnemers van materieel/producten van bedrijven uit de defensie-industrie, dat is de Staat – uzelf dus.
- Bedrijven uit de defensie-industrie zijn naar onze mening vooral gebaat bij een goed gevuld, langlopend en meerjarig orderboek en een consistent investeringsbeleid van overheden. Dit consistent beleid miste de afgelopen jaren in Europa en in Nederland.
- Als dit verbetert zullen bedrijven uit de defensie-industrie *nieuw kapitaal* willen aantrekken, en zullen ook pensioenfondsen - binnen hun grenzen - daarin kunnen investeren. Dat zijn dan directe investeringen in bedrijven uit de defensie-industrie.
- Het opschalen van de defensie-industrie, het vullen van het orderboek en nastreven van productiezekerheid is een nationale en nog meer dan ooit een Europese aangelegenheid, waarbij nationale overheden en Europese instituties als eerste aan zet zijn.
- Pensioenfondsen kunnen ook de Nederlandse overheid, EU overheden, helpen om die meerjarige zekerheid van orderportefeuilles te financieren. Mocht dit leiden tot financiering op de kapitaalmarkt, vergelijkbaar met wat de EU deed voor herstel van de economie na Covid, dan is aannemelijk dat pensioenfondsen opnieuw zeer grote bedragen zullen willen investeren.

Tot nog toe is de discussie teveel over pensioenfondsen en andere financiers gevoerd, en te weinig met hen. ABP is zeker bereid meer te doen, maar daarvoor is absoluut nodig dat we dan creatief gaan kijken naar wat een pensioenfonds realistisch kan doen. Wij kopen geen wapens en munitie, maar kunnen binnen randvoorwaarden wel degelijk beleggen in de defensie-industrie, en we kunnen mogelijk nog veel meer als het gaat om financieren van overheden en het helpen financieren van voor de defensie-industrie belangrijke Nederlandse en Europese initiatieven tot samenwerking. Ik heb geprobeerd wat ideeën te schetsen. Ik ben er zeker van dat collegae hier aan tafel er net zo in zitten.

PS, verwijzing naar bericht en blog over de defensie-industrie op de ABP website:

[Dit is hoe we beleggen in defensie | ABP](#)
[Nee, ABP koopt geen onderzeeërs](#)